

Národní knihovna České republiky

Obsazení hudebních děl

ve formátu MARC 21 pole 382

Zpracovala Hana Borková

Praha 2017

Obsah

1 Úvod	4
2 MARC 21 – struktura pole 382	5
3 Použití podpolí	7
4 Soubory	14
5 Pokyny pro speciální situace	15
6 Interpunkce a zobrazení	20

1 Úvod

Metodika je určena pro knihovny v ČR zpracovávající hudebniny a zvukové záznamy hudebních děl podle současných mezinárodních standardů RDA a MARC 21. Předkládaný metodický návod pro zápis údajů obsazení v poli 382 vychází z metodiky Library of Congress http://c.ymcdn.com/sites/www.musiclibraryassoc.org/resource/resmgr/BCC_Resources/BPs_ForUsingLCMPT_22022016.pdf a slovníku termínů používaných v LC (tezaurus v pdf na adrese <http://www.loc.gov/aba/publications/FreeLCSH/MEDIUM.pdf>).

V předkládané metodice je metodický návod LC doplněn o zkušenosti získané především při popisu hudebnin v Hudebním oddělení Národní knihovny ČR, dále jsou zde zahrnuty i příklady a návrhy řešení projednané v rámci Pracovní skupiny pro speciální dokumenty – sekce hudebniny a zvukové záznamy.

Většina příkladů zápisu obsazení hudebních děl je převzata z metodiky LC, ale v jejich překladu do českého jazyka je vynechané podpole \$2. V české katalogizační praxi se v poli 382 podpole \$2 zatím nebude používat, protože pro termíny obsazení není vytvořen autorizovaný tezaurus, ale pouze excelová tabulka s doporučenými výrazy.

Údaje pro zápis obsazení se přebírají z popisovaného dokumentu nebo z autority preferovaného názvu, též můžeme užít další referenční zdroje nebo údaj vynechat nebo zapsat jako neúplné obsazení (pomocí indikátorů)

Metodika LC neřeší zobrazení, interpunkci při zobrazení a rejstřík. Předkládaná metodika je o tyto údaje doplněná v závěru.

Pro knihovny, které nadále katalogizují ve formátu UNIMARC podle pravidel AACR, platí praxe zápisu obsazení ve všeobecné poznámce nebo v národním poli 925.

2 MARC 21 – struktura pole 382 (bibliografický formát)

382 Obsazení hudebního díla (o)

První indikátor

Indikátor návěští

#	Informace není dostupná
0	Obsazení
1	Částečné obsazení

- Obecně kód 0, pokud není uvedeno pouze částečné obsazení.

Druhý indikátor

Přístup

#	Informace není dostupná
0	Není určeno pro přístup
1	Určeno pro přístup

Podpole

\$a	Obsazení (O)
\$b	Sólista (O)
\$d	Zdvojené obsazení (O)
\$e	Počet souborů stejného typu (O)
\$n	Počet interpretů pro stejné obsazení (O)
\$p	Alternativní obsazení (O)
\$r	Celkový počet interpretů účinkujících vedle hudebních souborů (NO)
\$s	Celkový počet interpretů (NO)
\$t	Celkový počet souborů (NO)
\$v	Poznámka (O)
\$0	Číslo/standardní číslo autoritního záznamu (O)
\$2	Zdroj termínu (NO)
\$3	Bližší určení dokumentu (NO)
\$6	Propojení polí v jiném písmu (NO)
\$8	Propojení souvisejících polí (O)

Aktuální český překlad pole 382 MARC 21 bibliografický formát (+ formát pro autority) je dostupný na <http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/katalogizacni-politika/marc21-soubor>

Metodický návod pro zápis údajů v poli 382 (dle LC)

Pokyny

Používané termíny obsazení jsou obecně **singulární** a s **malým písmenem**.

Při výběru termínu zvolte **nejspecifičtější** vhodný termín.

Příklady:

Obsazení: altový saxofon, tenorový saxofon, barytonový saxofon

382 01 \$a altový saxofon \$n 1 \$a tenorový saxofon \$n 1 \$a barytonový saxofon \$n 1 \$s 3
NE

382 01 \$a saxofon \$n 3 \$s 3

Obsazení: alt a klavír

382 01 \$a alt \$n 1 \$a klavír \$n 1 \$s 2

NE

382 01 \$a nižší hlas \$n 1 \$a klavír \$n 1 \$s 2

Obsazení: 4 melodické nástroje

382 01 \$a melodický nástroj \$n 4 \$s 4

NE

382 01 \$a nástroj \$n 4 \$s 4

Dodatečné pokyny pro zápis údajů v poli 382 lze nalézt ve formátu MARC 21

(autority <http://www.loc.gov/marc/authority/ad382.html>, bibliografický formát na adrese <http://www.loc.gov/marc/bibliographic/bd382.html>)

a dále v materiálu *Descriptive Cataloging Manual, Z1. Name and Series Authority Records*

<https://www.loc.gov/catdir/cpsd/dcmz1.pdf>

3 Použití podpolí

- Termíny se uvádějí v **\$a** (obsazení), **\$b** (sólista), **\$d** (zdvojené obsazení), **\$p** (alternativní obsazení).
- Termíny neuvádějte v množném čísle ani v případě více než jednoho obsazení, kdy zapisujete více než jednoho účinkujícího (výjimka – párové nástroje, např. bonga, kastaněty nebo termín pro nástroj je plurálem, např. trubicové zvony); nepoužívejte velké písmeno u prvního slova, pokud není uvedené v tabulce (Hammondovy varhany apod.).

Obsazení: 4 housle

382 01 \$a housle \$n 4 \$s 4

Obsazení: anglický roh a klavír

382 01 \$a anglický roh \$n 1 \$a klavír \$n 1 \$s 2

Obsazení:

382 01 \$a zpěv \$n 4 \$a Hammondovy varhany \$n 1 \$s 5

- **382 \$b** je definováno v MARC jako "vedoucí nástroj nebo zpěvní hlas doprovázený instrumentálním nebo vokálním souborem." Z tohoto důvodu nelze uvádět hudební nástroj nebo hlas v \$b, pokud jej doprovází pouze jediný nástroj (například písně s klavírem, koncerty s doprovodem redukováným pro klavír). Použijte \$b rutinně, pokud je doprovodný soubor vyjádřen termínem pro soubor jako takový. U děl komorní hudby, kdy je obsazení vyjádřeno jednotlivými nástroji /hlasy, uveďte nástroj/hlas v \$b pokud je role sólisty jasně uvedena na dokumentu nebo v referenčních zdrojích.

Obsazení: sólová flétna s instrumentálním souborem

382 01 \$b flétna \$n 1 \$a instrumentální soubor \$e 1

Obsazení: sólový soprán a smíšený sbor

382 01 \$b soprán \$n 1 \$a smíšený sbor \$e 1

Obsazení: sólová viola se smyčcovým kvartetem a klavírem

382 01 \$b viola \$n 1 \$a housle \$n 2 \$a viola \$n 1 \$a violoncello \$n 1 \$a klavír \$n 1 \$s 6

ALE

Obsazení: sólový klavír s orchestrem (orchestr redukováný na klavír)

382 01 \$a klavír \$n 2 \$s 2 *

*též možný rozšířený zápis o podpole \$v

- Obecně lze zaznamenat alternativní obsazení v **\$p** v návaznosti na příslušné podpole \$a, \$b, nebo \$d (nebo po kombinaci \$a / \$n, \$b / \$n, nebo \$d / \$n).

Obsazení: housle, viola (nebo klarinet), violoncello a fagot (nebo kontrabas)

382 01 \$a housle \$n 1 \$a viola \$n 1 \$p klarinet \$n 1 \$a violoncello \$n 1 \$a fagot \$n 1 \$p
kontrabas \$n 1 \$s 4

- Pokud není možné zaznamenat alternativní obsazení v jednom výskytu pole 382 (například alternativní výsledky v jiném celkovém počtu hráčů, nebo určitá obsazení jsou označena "ad libitum" (= podle libosti)), pak zapište každé alternativní obsazení v samostatném výskytu pole 382. V tomto případě nepoužívejte \$p.

Obsazení: soprán a klavír s houslemi ad lib.

382 01 \$a soprán \$n 1 \$a housle \$n 1 \$a klavír \$n 1 \$s 3
382 01 \$a soprán \$n 1 \$a klavír \$n 1 \$s 2

- Zaznamenejte zdvojené nástroje v **\$d** po příslušném \$a, \$b či \$p (nebo po kombinaci \$a / \$n, \$b / \$n, nebo \$p / \$n).

Obsazení: klarinet (zdvojený kastaněty) a hoboj (zdvojený luskáním)

382 01 \$a klarinet \$n 1 \$d kastaněty \$n 1 \$a hoboj \$n 1 \$d luskání \$n 1 \$s 2

- Když jeden nebo více hráčů shodného hudebního nástroje střídá též jiný nástroj a ostatní hráči ne, uveďte zdvojení a nezdvojení nástrojů odděleně a uveďte \$n po každém užití termínu.

Obsazení: 3 flétny, jedna flétna zdvojená pikolou

382 01 \$a flétna \$n 1 \$d pikola \$n 1 \$a flétna \$n 2 \$s 3

- Zapište číslici v **\$n** za odpovídajícím podpolem \$a, \$b, \$d, \$p, pokud je počet interpretů pro stejné obsazení známý. Nezapisujte hodnotu v \$n v případě, že počet není známý nebo je variabilní.

Obsazení: 2 trubky a 2 trombony

382 01 \$a trubka \$n 2 \$a trombon \$n 2 \$s 4

Obsazení: sólová flétna, zdvojená pikolou, altovou flétnou a basovou flétnou

382 01 \$a flétna \$n 1 \$d pikola \$n 1 \$d altová flétna \$n 1 \$d basová flétna \$n 1 \$s 1

- zapište počet v **\$e** za každým termínem obsazení pro soubor (sbor, soubor, orchestr)

Obsazení: sólová viola s orchestrem

382 01 \$b viola \$n 1 \$a orchestr \$e 1

Obsazení: soubor s neurčeným nebo neznámým počtem

382 01 \$a flétnový soubor \$e 1

Obsazení: smyčcové kvarteto a dva smyčcové orchestry

382 01 \$b housle \$n 2 \$b viola \$n 1 \$b violoncello \$n 1 \$a smyčcový orchestr \$e 2

Obsazení: 2 sbory (každý SATB)

382 01 \$a smíšený sbor \$v SATB, SATB \$e 2

- Pokud je celkový počet známý, zapište číslici udávající celkový počet účinkujících v \$s po posledním \$a, \$b, \$d, \$n, nebo \$p.

Nezapisujte hodnotu v \$s, jestliže:

1. obsazení je částečné (1. indikátor má hodnotu 1)
2. obsazení obsahuje jeden nebo více termínů pro soubory
3. složky obsazení lze určit, ale nelze určit počet účinkujících

- Zapište volnou textovou poznámku v \$v, když je žádoucí další detail. Umístěte \$v bezprostředně za podpole, k němuž se vztahuje:

1. za \$a, \$b, \$d nebo \$p (v případě, že se poznámka týká určité složky obsazení);
2. po \$n nebo \$e (v případě, že se poznámka týká počtu určité složky obsazení);
3. nebo bezprostředně před \$2, po všech ostatních podpolích (pokud poznámka doplňuje obsazení jako celek).

V případě pochybností, použijte bod 3.

Pro upřesňování obsazení sboru preferujte standardní zkratky S, Mez, A, T, Bar a B, čárkou oddělte sborové skupiny.

Obsazení: 2 sbory (každý SATB)

382 01 \$a smíšený sbor \$v SATB, SATB \$e 2

Obsazení: klarinet in A a klavír

382 01 \$a klarinet \$v in A \$n 1 \$a klavír \$n 1 \$s 2

Obsazení: 1 nebo více klavíristů, kteří též používají rozhlasový přijímač nebo vydávají pomocné zvuky zpěvem nebo jiným způsobem

382 01 \$a klavír \$v 1 nebo více klavíristů \$d rozhlasový přijímač \$d zpěv

Obsazení: 4 nebo více hlasů s klavírem

382 01 \$a zpěv \$n 4 \$ \$a klavír \$n 1 \$s 5

382 01 \$a zpěv \$v 4 nebo více hlasů \$a klavír \$n 1

Obsazení: 4 sólové trombony a nejméně 8 dalších trombonů

382 01 \$b trombon \$n 4 \$a trombon \$n 8 \$s 12

382 01 \$b trombon \$n 4 \$a trombon \$v 4 sólové trombony a nejméně 8 dalších trombonů

Příklady nad rámec metodiky LC k podpoli Šv – pro vokální soubory, sbory:

Obsazení: pro sólový baryton a tříhlasý ženský sbor

382 01 Šb baryton Šn 1 Ša ženský sbor Šv SSA Še 1

Obsazení: čtyřhlasý dětský sbor s nesamostatně zapsaným sopránovým sólem zpěvákem ze sboru

382 01 Ša dětský sbor Šv SA, soprán sólo Še 1

Obsazení: šestihlasý smíšený sbor

382 01 Ša smíšený sbor Šv SSATTB Še 1

Obsazení: jednohlasý sbor

382 01 Ša sbor Šv jednohlas Še 1

Obsazení: dětský sbor s neurčenými 2 hlasy

382 01 Ša dětský sbor Šv dvojhlas Še 1

Metodika LC:

Pro jiné účely, kromě případů, kdy je předepsáno jinde v těchto pokynech, neexistuje žádná standardní syntaxe nebo terminologie pro tyto volně tvořené textové poznámky.

Doporučení pro českou praxi:

Poznámky zapisujte co nejstručněji a účelně, pokud možno používejte stejné fráze (poznámky se zobrazují i v rejstříku, proto raději frázovitě). Pokud byste potřebovali nějakou podrobnější poznámku zapsat, použijte raději pole 500 pro všeobecnou poznámku.

Doporučené fráze pro poznámky podpole Šv

- pro počet rukou:
 - 1 ruka
 - 3 ruce
 - 4 ruce
 - 6 rukou
 - 8 rukou, 2 klavíry
- pro sborové obsazení (používejme především v případě, že se nejedná o čtyřhlas, jak uvádí doporučené fráze, tedy SA, SSA, TTBarBB apod.):
 - SATB
 - SSAA
 - TTBB
 - jednohlas
 - dvojhlas
 - tříhlas

- pro melodické nástroje:
 - in A
 - in B
 - in C
 - in Es
- další fráze:
 - akordické značky
 - ad libitum
 - klavír 1 sólo, klavír 2 doprovod
 - Orffův instrumentál
 - se zanáškami orchestru
 - s podloženým textem
 - zjednodušená verze
- příklady použití frází:

382 01 \$a akordeon \$n 2 \$a klavír \$n 1 \$a kontrabas \$n 1 **\$v akordické značky**

382 01 \$a zpěv \$n 1 \$a klavír \$n 1 **\$v akordické značky**

382 01 \$a klavír \$n 1 **\$v zjednodušená verze**

382 01 \$a akordeon \$n 1 **\$v s podloženým textem \$v akordické značky**

382 01 \$a sbor **\$v jednohlas** \$e 1 \$a zobcová flétna \$n 2 \$a varhany \$n 1 **\$v akordické značky**

382 01 \$a basso continuo **\$v s podloženým textem**

382 01 \$b alt \$n 1 \$b tenor \$n 1 \$a smíšený sbor **\$v SATBBB** \$e 1 \$a varhany \$n 1

382 01 \$b baryton \$n 1 \$a ženský sbor **\$v tříhlas** \$e 1 \$a klavír \$n 1

382 01 \$a dětský sbor **\$v dvojhlas** \$e 1 \$a klavír \$n 1

382 01 \$a klavír \$n 1 **\$v se zanáškami orchestru**

382 01 \$a dětský sbor \$e 1 \$a bicí nástroj **\$v Orffův instrumentál**

382 01 \$a klavír \$n 2 **\$v klavír 1 sólo, klavír 2 doprovod**

382 01 \$b basbaryton \$n 1 \$a fagot \$n 1 \$a \$n \$a rozhlasový přijímač \$n 1 \$a ptačí zpěv **\$v drozd**

382 01 \$a bicí nástroj **\$v kukačka, řehtačka trumpetka atd.** \$a housle \$n 1 \$a viola \$n 1 \$a basso continuo

382 01 \$a bicí nástroj **\$v 1-6 hráčů**

382 01 **\$v texty, akordické značky**

Pořadí hlasů/nástrojů

- Neexistuje žádné předepsané **pořadí hlasů/nástrojů** v poli 382, ale obecně je na úsudku katalogizátora. (Zvolte pořadí uvedené na zdroji nebo pořadí podle partitury, pokud je to možné, z důvodu čitelnosti.)

Doporučení pro českou praxi:

velké obsazení

- sólové vokální hlasy, sborové vokální hlasy, sólové instrumentální nástroje, dechové dřevěné nástroje, žesťové nástroje, smyčcové nástroje, bicí nástroje, ostatní nástroje, basso continuo
v partituře se v rámci nástrojové skupiny zpravidla zapisují nástroje od nejvyššího k nejnižšímu, např. smyčcové nástroje = housle, viola, violoncello, kontrabas...
- sólové vokální hlasy, sborové vokální hlasy, sólové instrumentální nástroje, orchestry, basso continuo

382 01 \$b soprán \$n 1 \$b alt \$n 1 \$b tenor \$n 1 \$b bas \$n 3 \$a smíšený sbor \$e 1 \$a hoboj \$n 2 \$a trombon \$n 3 \$a smyčcový orchestr \$e 1

382 01 \$b soprán \$n 1 \$b alt \$n 1 \$b tenor \$n 1 \$b bas \$n 1 \$a smíšený sbor \$e 1 \$a flétna \$n 2 \$a hoboj \$n 2 \$ahousle \$n 2 \$a viola \$n 1 \$a basso continuo

komorní hudba – v názvu často bývá u nástrojových obsazení jiné pořadí než v partituře, např. klavírní trio má v názvových údajích často „trio pro klavír, housle a violu“, ale partitura pak bývá pořadí „housle, viola, klavír“ – doporučujeme dodržovat ustáleně jeden způsob zápisu

Doporučení zápisu pro ustálená spojení

smyčcové trio	382 \$a housle \$n 1 \$a viola \$n 1 \$a violoncello \$n 1 \$s 3 <i>rejstřík: housle (1) ; viola (1) ; violoncello (1) [3]</i>
smyčcové kvarteto	382 \$a housle \$n 2 \$a viola \$n 1 \$a violoncello \$n 1 \$s 4 <i>rejstřík: housle (2) ; viola (1) ; violoncello (1) [4]</i>

smyčcové kvinteto	382 \$a housle \$n 2 \$a viola \$n 2 \$a violoncello \$n 1 \$s 5 <i>rejstřík: housle (2) ; viola (2) ; violoncello (1) [5]</i> nebo 382 \$a housle \$n 2 \$a viola \$n 1 \$a violoncello \$n 2 \$s 5 <i>rejstřík: housle (2) ; viola (1) ; violoncello (2) [5]</i>
klavírní trio	382 \$a housle \$n 1 \$a violoncello \$n 1 \$a klavír \$n 1 \$s 3 <i>rejstřík: housle (1) ; violoncello (1) ; klavír (1) [3]</i>
klavírní kvarteto	382 \$a housle \$n 1 \$a viola \$n 1 \$a violoncello \$n 1 \$a klavír \$n 1 \$s 4 <i>rejstřík: housle (1) ; viola (1) ; violoncello (1) ; klavír (1) [4]</i>
klavírní kvinteto	382 \$a housle \$n 2 \$a viola \$n 1 \$a violoncello \$n 1 \$a klavír \$n 1 \$s 5 <i>rejstřík: housle (2) ; viola (1) ; violoncello (1) ; klavír (1) [5]</i>
dechové kvinteto	382 \$a flétna \$n 1 \$a hoboj \$n 1 \$a klarinet \$n 1 \$a lesní roh \$n 1 \$a fagot \$n 1 \$s 5 <i>rejstřík: flétna (1) ; hoboj (1) ; klarinet (1) ; lesní roh (1) ; fagot (1) [5]</i>
noneto (ustálené obsazení dechové kvinteto a smyčcové nástroje)	382 \$a flétna \$n 1 \$a hoboj \$n 1 \$a klarinet \$n 1 \$a lesní roh \$n 1 \$a fagot \$n 1 \$a housle \$n 1 \$a viola \$n 1 \$a violoncello \$n 1 \$a kontrabas \$n 1 \$s 9 <i>rejstřík: flétna (1) ; hoboj (1) ; klarinet (1) ; lesní roh (1) ; fagot (1) ; housle (1) ; viola (1) ; violoncello (1) ; kontrabas (1) [9]</i>

- Při katalogizaci dokumentu, který obsahuje **několik děl** (např. antologie nebo zvukový záznam více děl), zpravidla uveďte pole 382 pro každou odlišnou kombinaci obsazení. Není-li to možné, vynechte pole 382 nebo запиšte částečné obsazení v poli 382 s prvním indikátorem 1.

CD obsahuje devět kusů:

čtyři pro sólové violoncello, dvě pro housle a violoncello, dvě pro smyčcové kvarteto a jeden pro housle, violu a violoncello

382 01 \$a violoncello \$n 1 \$s 1

382 01 \$a housle \$n 1 \$a violoncello \$n 1 \$s 2

382 01 \$a housle \$n 2 \$a viola \$n 1 \$a violoncello \$n 1 \$s 4

382 01 \$a housle \$n 1 \$a viola \$n 1 \$a violoncello \$n 1 \$s 3

Zpěvník obsahuje 100 písní pro tenor a klavír, některé zahrnují jiné hlasy nebo jiné doprovodné nástroje

382 11 \$a tenor \$a klavír

4 Soubory

Většinou platí jednoduchá definice: soubor je složený ze dvou nebo více nástrojů.

Termíny jsou navrženy tak, aby byly užitečné pro katalogizátory, kteří si nejsou jisti přesným složením souboru nebo kteří se rozhodnou, že není možné zaznamenat každého jednotlivého člena středně velkého nebo velkého souboru.

Pozor, nepoužívají se termíny pro nástrojové skupiny typu „dechové nástroje“, „smyčcové nástroje“ apod.; nástrojové obsazení orchestru zpravidla nerozepisujeme, použijeme termín pro typ orchestru.

- Obecně se dává přednost uvádění jednotlivých nástrojů a/nebo hlasů komorního souboru; pokud není znám nebo není ověřitelný, запиšte méně přesný termín.

Obsazení: 13 dechových nástrojů (2 flétny, 2 hoboje, 2 klarinety, 2 fagoty, basový klarinet, 2 trubky, trombon a tuba)

podrobný (preferovaný) zápis 382:

382 01 \$a flétna \$n 2 \$a hoboj \$n 2 \$a klarinet \$n 2 \$a fagot \$n 2 \$a basový klarinet \$n 1
\$a trubka \$n 2 \$a trombon \$n 1 \$a tuba \$n 1 \$s 13

hrubší zápis 382:

382 01 \$a dechový soubor \$e 1

- V některých případech může být žádoucí zaznamenat jak jednotlivé nástroje/hlasy, a též hrubší termíny. Je na úsudku katalogizátora.

Obsazení: flétnový soubor (pikola, 4 flétny, altová flétna a basová flétna)

382 01 \$a flétnový soubor \$e 1

382 01 \$a pikola \$n 1 \$a flétna \$n 4 \$a altová flétna \$n 1 \$a basová flétna \$n 1 \$s 7

LC používá hrubší termíny při převodu původních předmětových hesel s obsazením do pole obsazení:

Obsazení: soprán se smyčcovým kvartetem

LCSH původní PH: 650 # 0 \$a Písně (vyšší hlas) se smyčcovým kvartetem.

potenciální automatický převod do 382:

382 01 \$b vyšší hlas \$n 1 \$a smyčcový soubor

jemnější termíny, katalogizátor by zapsal 382:

382 01 \$b soprán \$n 1 \$a housle \$n 2 \$a viola \$n 1 \$a violoncello \$n 1 \$s 5

5 Pokyny pro specifické situace

Počet rukou

Momentálně nejsou v LCMPT žádné termíny, které umožňují zapsat více než jednoho umělce nebo nestandardní počet rukou u běžných hudebních nástrojů (např. klavír 4 ruce, varhany 1 ruka).

Spíše запиšte údaj o počtu účinkujících v \$n a zaznamenejte údaje ve 382 \$ v (Poznámka).

Obsazení: klavír, 4 ruce

382 01 \$a klavír \$n 2 \$v 4 ruce

Doporučení pro českou praxi:

Po dlouhém zvažování jsme se rozhodli pro shodný zápis s metodikou LC.

Je třeba si uvědomit, že v podpoli \$n nezapisujeme počet použitých nástrojů, ale počet interpretů. Proto čtyřruční klavír je zapsaný podle výše uvedeného příkladu.

Skladba pro 2 klavíry se odlišuje tím, že nemá poznámku v podpoli \$v, klavírní výtah klavírního koncertu, by naopak měl mít poznámku v podpoli \$v „klavír 1 sólo, klavír 2 doprovod“ apod. Soupis doporučených poznámek najdete výše u rozboru zápisu podpole \$v.

Basso continuo

Zapište termín "basso continuo" v \$a; nezapisuje se \$n nebo \$e po termínu " basso continuo" a nezapisuje se ani \$s, je-li v poli 382 termín „basso continuo“. V případě, že je žádoucí, aby byly popsány nástroje použité k realizaci continua, zapište termíny v samostatném výskytu pole 382. Když je skupina continuo součástí většího souboru (např. barokního orchestru nebo smyčcového orchestru), obecně nezapisujte " basso continuo" samostatně, není-li informace neobvyklá nebo pozoruhodná.

Triová sonáta pro dvoje housle a continuo, s continuem realizovaným pro cembalo

382 01 \$a housle \$n 2 \$a basso continuo

382 01 \$a housle \$n 2 \$a cembalo \$n 1 \$s 3

Barokní kantáta pro soprán, smyčce a continuo (continuo není vypsáno)

382 01 \$b soprán \$n 1 \$a smyčcový orchestr \$e 1

Koncertní árie 20. století pro baryton, 12hlasý smyčcový soubor a continuo:

382 01 \$b baryton \$n 1 \$a smyčcový soubor \$e 1 \$a basso continuo

Akordické značky (nad rámeček metodiky LC)

Termín „akordické značky“ (náhrada za doposud používaný užší termín „kytarové značky“) není součástí obsazení, ale je vhodné tento údaj zapsat, vhodným místem je podpole \$v. Akordické značky mohou a nemusejí být jednoznačně určeny pro hru na kytaru, jsou podle nich schopni hrát hráči na všechny harmonické nástroje, pomáhají též při improvizaci hráčům na melodické nástroje apod.

Obsazení: zpěv, klavír, nad osnovou jsou akordické značky

382 \$a zpěv \$n 1 \$a klavír \$n 1 \$v akordické značky

Elektronika (orig. Electronics)

Uvedte obecný termín "elektronika" v případě, že se nepoužívá konkrétnější termín, a i v případě pochybnosti o používání konkrétnějšího termínu.

Obecně nedávejte \$n nebo \$e po termínech "elektronika", "živá elektronika" nebo "generovaný zvuk", pokud není zřejmý počet osob nebo souborů obsluhujících/realizujících a nebo počet osob nebo souborů potřebných k obsluze/realizaci elektronických složek obsazení. Nepoužívejte tyto pojmy jako zdvojení nástrojů v \$d, pokud není tato skutečnost zřejmá.

Doporučení pro českou praxi:

Vnímejte tento termín jako obecný, potřebný především pro nahrávky, kde je užitá pouze elektronika, nebo zpěv s elektronikou bez bližšího určení/možnosti rozlišení původu zvuku.

rytmická hudba k dynamickému cvičení

382 11 \$a zpěv \$a elektronika

umělecká hudba

382 01 \$a elektronika

382 01 \$a fagot \$n 1 \$a klarinet \$n 1 \$a hoboj \$n 1 \$a elektronika

Opery a další dramatická tvorba

U oper a dalších dramatických děl je povoleno vynechat 382, pokud by byl zápis obsazení zatěžující pro zápis nebo je obtížné jej zjistit. Pokud jsou jasně uvedené všechny sólové vokální party, rozhodněte podle vlastního úsudku, zda zaznamenáte úplné obsazení v poli 382. V ostatních případech zaznamenejte částečné obsazení, pokud některé vokální party a/nebo instrumentální party jsou neobvyklé nebo pozoruhodné.

komorní opera pro soprán a klavírní kvintet

382 01 \$b soprán \$n 1 \$a housle \$n 2 \$a viola \$n 1 \$a violoncello \$n 1 \$a klavír \$n 1 \$s 6

oratorium pro sóla SATB, SATB sbor a orchestr

382 01 \$b soprán \$n 1 \$b alt \$n 1 \$b tenor \$n 1 \$b bas \$n 1 \$a smíšený sbor \$v SATB \$e 1 \$a orchestr \$e 1

hudební dílo s dětským sólovým hlasem

382 11 \$b dětský hlas \$n 1 \$a orchestr \$e 1

NEBO

382 11 \$b dětský hlas

Bicí nástroje

Při uvádění termínů pro bicí nástroje jako součásti obsazení, dodržujte následující pravidla:

1. Hraje-li umělec na jeden konkrétní bicí nástroj, zaznamenejte termín pro tento nástroj (marimba, zvonková hra, trubcové zvony...).

2. Jinak se obvykle při rozhodování, zda uvádět konkrétní nástroj/-e nebo použít obecný termín "bicí nástroj" (angl. percussion), řiďte údaji uvedenými na zdroji.

i. Jestliže uvádíte konkrétní nástroj/-e, na který/-é hraje jeden hráč, lze volitelně přidat další pole 382 pro obecný termín "bicí nástroj" (angl. percussion) s podpolem \$n 1.

3. Pokud používáte obecný termín "bicí nástroj" (angl. percussion) a počet účinkujících je uvedený nebo snadno zjistitelný, запиšte následně \$n.

4. Jsou-li uvedeni dva nebo více účinkujících u konkrétních bicích nástrojů, přidejte další pole 382 pro obecný termín "bicí nástroj" (angl. percussion) s podpolem \$n, kde se uvede počet účinkujících.

5. Pokud počet účinkujících nelze určit:

i. Užijte termín "bicí nástroj" (bez podpole \$n), jestliže bicí tvoří součást většího souboru vyjádřeného jako jednotlivé nástroje/hlasy.

ii. Užijte termín "soubor bicích nástrojů" (angl. percussion ensemble), jestliže se soubor skládá pouze z bicích, nebo jednoho nebo více sólistů na bicí nástroje.

Obsazení: sólový bicí nástroj s kapelou/s doprovodným souborem

382 01 \$b bicí nástroj \$n 1 \$a kapela \$e 1

Obsazení: flétna a zvonková hra

382 01 \$a flétna \$n 1 \$a zvonková hra \$n 1 \$s 2

Obsazení: smyčcové kvarteto a 2 bubeníci (každý hraje na více nástrojů)

382 01 \$a housle \$n 2 \$a viola \$n 1 \$a violoncello \$n 1 \$a bicí nástroj \$n 2 \$s 6

Obsazení: duo bicích nástrojů (marimba/vibrafon a tympány/basový buben)

382 01 \$a marimba \$n 1 \$d vibrafon \$n 1 \$a tympány \$n 1 \$d basový buben \$n 1 \$s 2

382 01 \$a bicí nástroj \$n 2 \$s 2

Obsazení: soprán se souborem bicích nástrojů

382 01 \$b soprán \$n 1 \$a soubor bicích nástrojů \$e 1

Samostatně vydané party

Při katalogizaci zdrojů obsahujících jeden nebo více instrumentálních nebo vokálních partů, které nepředstavují celý komplet pro obsazení, použijte vlastní úsudek při určování, zda zapsat úplné obsazení nebo obsazení pouze přítomné v dokumentu nebo obojí.

Doporučení pro českou praxi:

Doporučujeme zapsat v bib záznamu, co obsahuje vydaný dokument, tedy neúplné obsazení – pozor na indikátory. Pokud ale nějaký part v hudebnině chybí a byl vydaný, upozorněte čtenáře v jednotkách k exempláři. Pokud nevíte, je-li dokument vydaný s neúplným obsazením a nelze nijak zjistit (např. porovnáním s jiným exemplářem), zapište, že nelze zjistit ve všeobecné poznámce.

Sbírka orchestrálních výňatků pro hoboje

382 11 \$a hoboje \$n 1

Samostatně publikovaný part houslí z koncertu pro housle a orchestr

382 11 \$b housle \$n 1

382 01 \$b housle \$n 1 \$a orchestr \$e 1

Zpěv a hlas**Praxe LC**

Zapište "zpěv" pro umělce, který používá svůj hlas k tvorbě hudebních tónů, kdy nelze specifikovat nebo určit vokální rozsah, pohlaví a věk umělce.

Zapište "hlas" pro part sólového vokálního projevu, kdy nelze specifikovat ani zpěv, ani mluvení.

Zapište "hlas" i pro Sprechstimme=mluvený hlas, square dance calling=pouličního zpěváka (nelze určit, jestli zpívá), rapera a další typy hlasového projevu nebo jiných hlasitých zvuků. V případě pochybností, zda je vhodné použít "zpěv", zapište raději "hlas".

Doporučení pro českou praxi:

zpěv

Používáme pro neurčený, nespecifikovaný, neznámý hlas..., též pro canto, discantus a jiná nepřesná určení.

Doporučujeme před termínem "zpěv" upřednostňovat následující termíny zpívaného hlasu: "soprán", "mezzosoprán", "alt", "tenor", "baryton", "basbaryton", "bas", "vyšší hlas", "střední hlas", "nižší hlas", "dětský hlas", "mužský hlas", "ženský hlas".

Termín "zpěv" je možné doplnit vysvětlující poznámkou v podpoli \$v.

recitace

Termín určený pro přednes textu řeči (*define „speaker“ - A performer who uses a speaking, rather than a singing, voice.*).

Použijte pro skladby s mluveným slovem (melodram apod.), bývá též uváděn jako vypravěč, průvodce apod.

hlas

Termín je určený pro blíže nespecifikovatelný hlasový projev (výkřiky apod.), nikoliv pro recitaci (*define „voice“ v LC - An unspecified vocalized part. For a performer who uses his or her voice to produce musical tone see singer.*).

Smyčcový orchestr a smyčcový soubor

Rozlišujte mezi těmito překrývajícími se termíny následujícím způsobem:

1) smyčcový orchestr je "orchestr složený výhradně nebo převážně ze smyčcových nástrojů." To znamená, že může obsahovat též nesmyčcové nástroje, jako je klavír, bicí nástroje, harfu, atd. Obsazení velkých souborů s jádrem houslí, viol, violoncell a kontrabasů obecně spadá do této kategorie, a to zejména pokud je spojené se západní uměleckou/klasickou hudbou. Všimněte si, že to, zda jednotlivé party jsou obsazené jedním nebo více než jedním hráčem, není faktorem pro toto rozhodnutí.

Preludium a fuga pro 18-ti členný smyčcový orchestr

[382 01 \\$a smyčcový orchestr \\$e 1](#)

2) smyčcový soubor je "smíšený nebo nespecifikovaný soubor smyčcových nástrojů". To znamená, že se skládá výhradně ze smyčcových nástrojů. Tento termín se použije pro soubory, které se podobají smyčcovému orchestru, ale které mají zřetelné odlišnosti (např. skládají se z jednoho nebo více typů smyčcových nástrojů, ale ne všechny patří ke standardním nástrojům smyčcového orchestru; menší soubory, které nejsou orchestrální povahy, ale které nelze popsat termíny pro jednotlivé nástroje).

Dílo pro soubor viol

[382 01 \\$a smyčcový soubor \\$v soubor viol \\$e 1](#)

6 Interpunkce a zobrazení obsazení

Zápis obsazení v poli 382 podle uvedené metodiky. Podpole \$r, \$t, \$3 zatím nevyužijeme.

- interpunkce

MARC 21 nedoplňuje zpravidla interpunkci.

Po dohodě a otestování se správcem Alephu v NK ČR je možné interpunkci naprogramovat, takže katalogizátor by ji nemusel zapisovat.

Interpunkce není jasně stanovena, přebíráme ji tedy z příkladů zobrazení obsazení v záznamech LC; doplnili jsme ji pro naše potřeby a doporučujeme pro standardní zobrazení:

- Základní interpunkci je shodná s LC. Poznámku \$v uzavřeme do kulatých závorek, ale neuvedeme ji úvodní frází (~~poznámka:~~), angl. (note:), tzn.:

před prvním podpolem	nic	
před podpolem \$a, \$b	středník s oboustrannou mezerou	;
podpole \$b	úvodní fráze	sólo:
podpole \$n, \$e	údaj se uzavře do kulatých závorek	()
podpole \$v	údaj se uzavře do kulatých závorek	()
podpole \$s	údaj a úvodní fráze se uzavře do hranatých závorek	[celkový počet interpretů:]

- Interpunkce odlišná od LC:

před podpolem \$d	plus s oboustrannou mezerou, úvodní fráze	+ zdvojení:
před podpolem \$p	zpětné lomítko s oboustrannou mezerou, úvodní fráze	\ alternativní:

- rejstřík

V NK ČR máme požadavek na možnost zobrazení rejstříku obsazení.

Doporučujeme v rejstříku vynechat úvodní fráze podpolí \$b, \$d, \$p, \$s, naopak text poznámky podpole \$v v rejstříku zobrazujeme.

Z důvodu zobrazení rejstříku bez frází potřebujeme odlišnou interpunkci, která by uváděla zdvojené obsazení a alternativní obsazení. Pracovní skupina souhlasila s naším návrhem, tedy viz výše tabulka interpunkce odlišná od LC.

Dosavadní způsob zápisu v poli 925 odpovídal tomu, jak potom vypadal rejstřík, zápis v poli 382 bude zpočátku působit roztříštěně, ale následně zjistíme, že zápis v poli 382 je přesnější.

- zobrazení obsazení ve standardním formátu
doporučujeme zobrazit s interpunkcí i s úvodními frázemi

- příklady zapsaného obsazení

zápis 1:

38201 \$\$\$a zvonkohra \$\$\$n 1 \$\$\$a xylofon \$\$\$n 1 \$\$\$a vibrafon \$\$\$n 1 \$\$\$a bicí souprava \$\$\$n 1 \$\$\$s 4

rejstřík 1:

zvonkohra (1) ; xylofon (1) ; vibrafon (1) ; bicí souprava (1) ; [4]

zobrazení ve standardním formátu 1:

zvonkohra (1) ; xylofon (1) ; vibrafon (1) ; bicí souprava (1) ; [celkový počet interpretů: 4]

zápis 2:

38201 \$\$\$b soprán \$\$\$n 2 \$\$\$b alt \$\$\$n 1 \$\$\$a ženský sbor \$\$\$v SSA \$\$\$a lesní roh \$\$\$n 2 \$\$\$a housle \$\$\$n 2 \$\$\$a varhany \$\$\$n 1 \$\$\$a basso continuo

rejstřík 2:

soprán (2) ; alt (1) ; ženský sbor (SSA) ; lesní roh (2) ; housle (2) ; varhany (1) ; basso continuo

zobrazení ve standardním formátu 2:

sólo: soprán (2) ; sólo: alt (1) ; ženský sbor (SSA) ; lesní roh (2) ; housle (2) ; varhany (1) ; basso continuo

zápis 3:

38201 \$\$\$a housle \$\$\$n 1 \$\$\$p hoboj \$\$\$n 1 \$\$\$p klarinet \$\$\$n 1 \$\$\$a klavír \$\$\$n 1 \$\$\$s 2

rejstřík 3:

housle (1) \ hoboj (1) \ klarinet (1) ; klavír (1) ; [2]

zobrazení ve standardním formátu 3:

housle (1) \ alternativní: hoboj (1) \ alternativní: klarinet (1) ; klavír (1) ; [celkový počet interpretů: 2]

zápis 4:

38201 \$\$\$a xylofon \$\$\$n 1 \$\$\$a bonga \$\$\$n 1 \$\$\$d zvony \$\$\$n 1 \$\$\$a tom tom \$\$\$n 1 \$\$\$d vibraslap \$\$\$n 1 \$\$\$a bicí souprava \$\$\$n 1 \$\$\$s 4

rejstřík 4:

xylofon (1) ; bonga (1) + zvony (1) ; tom tom (1) + vibraslap (1) ; bicí souprava (1) ; [4]

zobrazení ve standardním formátu 4:

xylofon (1) ; bonga (1) + zdvojení: zvony (1) ; tom tom (1) + zdvojení: vibraslap (1) ; bicí souprava (1) ; [celkový počet interpretů: 4]